

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/121/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1616202228
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ing. Mario Dubaň
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1616202228.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a členov senátu JUDr. Ivany Štíftovej a JUDr. Romana Majerského, v spore žalobcu: Prima banka Slovensko a.s., Hodžovo námestie 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: F. G., D.. XX.X.XXXX, F. XX, O., o zaplatenie 1.974,68 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Malacky č.k. 4C/51/2016-53, zo dňa 5.3.2018 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e a v e c v r a c i a** na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.055,46 eura s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2.053,22 eura od 29.5.2015 do zaplatenia; vo zvyšku žalobu zamietol; žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu 11.3.2016 domáhal voči žalovanému zaplatenia 1.974,68 eura s príslušenstvom a náhrady trov konania. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že 13.5.2015 uzatvoril so žalovaným úverovú zmluvu č. XXXXXX, na základe ktorej poskytol žalovanému úver 2.000 eur na žalovaným určený účet a žalovaný sa zaviazal splácať úver v pravidelných mesačných anuitných splátkach; celý úver aj s príslušenstvom bol povinný splatiť do 22.4.2024. Po vyčerpaní poskytnutého úveru žalovaný porušil svoje zmluvné povinnosti a preto bol listom zo dňa 24.9.2015 vyzvaný na predčasné splatenie poskytnutého úveru do dátumu uvedeného vo výzve. Napriek výzve nebola pohľadávka uhradená. Pohľadávka žalobcu predstavuje ku dňu zosplatenia úveru 24.9.2015 sumu 2.115,46 eura a je tvorená nezaplatenou istinou poskytnutého úveru vo výške 1.974,68 eura, úrokmi 78,54 eura, úrokmi z omeškania 0,78 eura, poplatkami 60 eur, poplatkami za poistenie splácať úver 1,46 eura.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 C.s.p.), súd prvej inštancie vychádzajúc zo skutkových tvrdení žalobcu (ktoré žalovaný nerozporoval) konštatoval, že v konaní nebola sporná skutočnosť uzatvorenia zmluvy o úvere, ani jeho čerpania žalovaným. Z vykonaného dokazovania mu vyplynulo, že žalobca odstúpil od zmluvy a vyhlásil predčasnú splatnosť úveru k 24.9.2015 a vyzval žalovaného na zaplatenie úveru jednorazovo do 4.10.2015. Pohľadávka žalobcu predstavovala ku dňu zosplatenia úveru 2.115,46 eura a je tvorená nezaplatenou istinou poskytnutého úveru vo výške 1.974,68 eura, úrokmi 78,54 eura (úroková sadzba 11,5 % p.a. vyplýva zo zmluvy), úrokmi z omeškania 0,78 eura (úroková sadzba 5 % p.a.), poplatkami za upomienky 2 x 15 eura, poplatkami za poistenie splácať úver 1,46 eura, poplatkom za odstúpenie od zmluvy 30 eura.

3. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že predmetom konania bol záväzok žalovaného, ktorý vznikol zo zmluvy o úvere, ktorá predstavuje tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah (§ 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka); predmetná zmluva je súčasne spotrebiteľskou zmluvou a na žalovaného

je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, teda na právny vzťah založený zmluvou o úvere je potrebné aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a to cez odkaz § 1 ods. 2 druhá veta Obchodného zákonníka. Podľa názoru súdu prvej inštancie uvedený záver vyplýva zo skutočnosti, že tzv. spotrebiteľské zmluvy (i keď sú upravené v Občianskom zákonníku) nepredstavujú osobitný zmluvný typ aplikovateľný len na občianskoprávne vzťahy, naopak príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka je potrebné aplikovať na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ bez ohľadu na to, či ide o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah (vyplýva to najmä z toho, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách sú systematicky zaradené vo všeobecnej časti Občianskeho zákonníka a teda nepredstavujú osobitný zmluvný typ zo záväzkovej časti). Preto na právny vzťah založený zmluvou o úvere aplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka (čo sa týka konkrétnych práv a povinností) ako aj ustanovenia Občianskeho zákonníka (týkajúce sa spotrebiteľa a spotrebiteľských zmlúv). Z uvedeného mu vyplynulo, že pokiaľ spotrebiteľ vstúpi s podnikateľom do obchodného záväzkového vzťahu, na tento právny vzťah je potrebné aplikovať aj ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak je to pre spotrebiteľa priaznivejšie. Poukázal na § 54 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého si žalovaný ako spotrebiteľ nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie len z dôvodu, že uzavrel zmluvu podľa Obchodného zákonníka. Ozrejmil, že v judikatúre bol prijatý záver, že v prípade občianskoprávneho vzťahu nemôže spotrebiteľ dojednať aplikáciu Obchodného zákonníka, ktorého aplikácia je pre spotrebiteľa nepriaznivejšia (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.1.2011, sp. zn. 5 M Cdo 20/2009), pričom tieto závery platia aj pre zmluvy uzatvorené pred účinnosťou novely Občianskeho zákonníka s poukazom na citované ustanovenie § 879f ods. 3 Občianskeho zákonníka.

4. Súd prvej inštancie ďalej vychádzal z toho, že nesplatená istina v uplatnenej výške 1.974,68 eura predstavuje žalovaným čerpanú a nevrátenú sumu úveru, ktorú žalobca uplatnil dôvodne. Popri istine súd prvej inštancie ako dôvodný posúdil žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie poplatkov za upomienky 2 x 15 eur a poplatku za predčasné splatenie úveru v sume 30 eur, spolu 60 eur a poplatkov za poistenie splácať úver 1,46 eura, ktorých dojednanie vyplýva zo zmluvy a tiež kapitalizovaných úrokov z omeškania ku dňu zosplatenia v sume 0,78 eura (pri úrokovej sadzbe 5 % p.a.).

5. Žalobca si uplatnil aj úrok 78,54 eura z neuhradených splátok ku dňu predčasnej splatnosti úveru; pri kapitalizácii vychádzal z úrokovej sadzby 11,5 % ročne dohodnutej v zmluve. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti objasnil, že za úver možno dohodnúť úroky a že možno dohodnúť aj obdobie na užívanie finančných prostriedkov (úverové obdobie). Zákon teda umožňuje dodávateľovi na určitú dobu (do splatnosti) podľa jeho predstavy poskytnúť úver a vypýtať si za to dohodnuté úroky. Od začiatku sa prirodzene sledujú úroky na dohodnutú dobu, ktorej koniec završuje tzv. splatnosť úveru. Zo zákonom stanovených dôvodov (napr. nesplácanie úveru) má dodávateľ tiež právo splatnosť posunúť. Dôvodil, že niet zákonného kogentného pravidla, podľa ktorého by dlžník mal povinnosť zo zákona platiť úroky popri úrokoch z omeškania. Ak úver nie je splatený po splatnosti, zákon priznáva za zadržovanie finančných prostriedkov sankcie či už zákonné (úroky z omeškania s kogentne stanoveným limitom) alebo zmluvné (napr. zmluvná pokuta). Bol názoru, že niet pochýb o tom, že taký odklon od dispozície právnej normy, ktorý sleduje úroky popri úrokoch z omeškania, či iných sankciách je v neprospech žalovaného. Ak by takejto dohody nebolo, zákon by umožňoval žalobcovi uplatniť po splatnosti sankcie úroky z omeškania pri pravidle o administratívnom strope na celkové sankcie zakotvenom v § 3a nar. vlády č. 87/1995 Z.z. Považoval za evidentné, že úroky popri úrokoch z omeškania sú nielen odklonom od zákona v neprospech žalovaného, ale vo svojich dôsledkoch odporujú aj kogentnému zákonnému pravidlu. Uplatnený úrok 11,5 % p.a. prevyšuje úrok z omeškania a problematická klauzula o úrokoch popri úrokoch z omeškania (po splatnosti) prima facie potenciálne umožňuje navýšenie dlhu nad výšku poskytnutého úveru v rozpore s § 3a ods. 3 nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. Mal za to, že úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplacnú službu či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú (cena za poskytnutú službu narastá). Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Z dôvodov vysvetlených a uvedených vyššie uzavrel, že dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania prípadne ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru do splatenia úveru spôsobuje značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa, predstavuje značné zhoršenie

postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru. Je nepravdepodobné, že by spotrebiteľ takúto dohodu individuálne vyjednal s dodávateľom, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne (C-415/2011, AZIZ, z rozsudku Krajského súdu Prešov sp. zn. 6Co/190/2014 v analogickej právnej veci).

6. Súd prvej inštancie ďalej ozrejmil, že istina je suma poskytnutých finančných prostriedkov veriteľom vo forme úveru podľa § 503 ods. 1 prvej vety Obchodného zákonníka. Zmluvné úroky sú vždy splatné spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky, t.j. spolu s istinou. Doba splatnosti úrokov za poskytnutie peňazí sa tak zhoduje s dobou splatnosti úveru. Celková suma úrokov však musí byť zaplatená najneskôr do splatnosti dlžného zostatku úveru; súd prvej inštancie tak skonštatoval, že žalobca ako veriteľ preto nemohol oprávnenne požadovať od žalovaného ako dlžníka zmluvné úroky aj po splatnosti úverovej istiny. Po vyhlásení celého úveru za splatný sa istina úveru ďalej zmluvne neúročí, žalobcovi prislúchajú len úroky z omeškania. Bol názoru, že uvedený záver vyplýva z podstaty zmluvného úroku, ktorá je odplatom za používanie finančných prostriedkov, ktoré sa poskytujú dlžníkovi do doby splatnosti. Mal za to, že na uvedenom nič nemení ani dohoda účastníkov, nakoľko táto je pre obchádzanie zákona absolútne neplatná. Na uvedenom základe v zmysle § 497, § 502 ods. 1, § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka, § 9 ods. 1, ods. 6, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., § 52 ods. 1 až 4, § 54 ods. 1, ods. 2, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1, § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., považoval žalobu v časti úroku z úveru uplatneného po zosplatnení úveru za nedôvodnú a žalobu v časti úroku 11,5 % ročne z nezaplatennej istiny 1.974,68 eura od 25.9.2015 do zaplatenia (teda úrok z úveru po zosplatnení úveru) zamietol. Nakoľko žalovaný je v omeškani s plnením peňažného záväzku a toto omeškania trvá, žalobca si dôvodne uplatnil úrok z omeškania, a to vo výške 5 % ročne z uplatnenej a priznanej istiny a úroku od 25.9.2015 až do zaplatenia. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. a žalobcovi, ktorý nemal úspech len v časti príslušenstva uplatnenej pohľadávky (úrok po zosplatnení), priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

7. Proti zamietajúcej časti rozsudku podal odvolanie žalobca a žiadal rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmeniť a žalobe vyhovieť aj v časti zmluvného úroku 11,5 % ročne z nezaplatennej istiny 1.974,68 eura od 25.9.2015 do zaplatenia. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) možno konštatovať, že v ňom nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že mu nepatrí nárok na úrok po zosplatnení úveru. Poukázal na komentár IURA EDITION, v zmysle ktorého "z podstaty úroku ako ceny za používanie peňažných prostriedkov možno vyvodit', že povinnosť dlžníka platiť úrok trvá až do doby vrátenia úveru. V tom zmysle upravuje trvanie povinnosti platiť úrok aj § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka a vzhľadom na dispozitívnosť ustanovenia si strany môžu vznik a zánik povinnosti platiť úroky, t.j. dobu, počas ktorej má dlžník platiť úroky, v zmluve o úvere dojednať odchylné. Pri úverovej zmluve ide nepochybne o plnenie peňažného záväzku hneď v dvoch rovinách: vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky (úver) v dohodnutej lehote, ako aj zaplatiť požadované úroky. Ak dlžník v oboch prípadoch nespĺni svoju povinnosť včas, dostane sa do omeškania. Treba vychádzať z toho, že pri omeškani s vrátením peňažných prostriedkov má veriteľ nárok jednak na úrok z úveru a jednak na úrok z omeškania (§ 369 ods. 1). Úprava úroku z omeškania, ako aj úroku z úveru je podporná (má dispozitívny charakter), a preto je samozrejme rozhodujúce, ako sa strany dohodli v zmluve. Svojou dohodou môžu rôzne kombinovať uplatnenie oboch inštitútov v konkrétnom prípade.

8. Mal za to, že z § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka vyplýva, že povinnosť platenia úrokov sa spája s obdobím skutočnej držby požičaných peňažných prostriedkov. Uvedené potvrdzuje aj ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., v zmysle ktorého ak spotrebiteľ splatí spotrebiteľský úver úplne alebo čiastočne pred dohodnutou lehotou splatnosti, je povinný uhradiť úrok a náklady vzniknuté len za časové obdobie od poskytnutia spotrebiteľského úveru do jeho splatenia. Tvrdenie súdu prvej inštancie, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky, nemá oporu v právnych predpisoch. Obchodný zákonník priznáva veriteľovi právo na dohodnutý úrok od poskytnutia peňažných prostriedkov, pričom stanovuje len moment vzniku tohto nároku, moment jeho zániku nestanovuje. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil. Svoj právny názor podporil poukazom na súdne rozhodnutia, ktoré označil v odvolaní.

9. Ďalej pripomenul, že ku vzťahu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania a priamo aj k ich uplatniteľnosti veriteľom popri sebe po predčasnom zosplatnení dlhu sa jasne vyjadril vo svojej rozhodovacej činnosti aj Najvyšší súd ČR v rozhodnutí zo dňa 21.8.2014, sp. zn. 33 Cdo 212/2014.

Napokon poukázal na návrh zákona (neskôr prijatý pod č. 106/2014 Z.z.) z roku 2013, ktorým sa mal meniť a doplniť zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý obsahoval pod č. 1 ustanovenie, ktorým sa navrhovalo doplniť Občiansky zákonník v § 53 ods. 9 tak, že na konci sa pripája táto veta: "Úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov patria dodávateľovi len do uplatnenia práva podľa § 565." V tejto súvislosti tiež citoval dôvodovú správu k takto navrhovanému zneniu zákona. Zdôraznil, že predmetná navrhovaná zmena nikdy nebola legislatívne prijatá a zákon č. 106/2014 Z.z. ani žiadna iná novelizácia takéto ani obdobné ustanovenie odopierajúce veriteľovi nárok na zmluvné úroky po zosplatnení dlhu, neobsahuje. Dôvodil, že predmetné ustanovenie zákona nikdy nebolo legislatívne prijaté vo forme zákona, zákonodarca nikdy predmetný nárok veriteľa na zmluvne dohodnutý úrok po zosplatnení dlhu neobmedzil, čo jednoznačne potvrdzuje jeho dôvodnosť.

10. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie

11. Súd prvej inštancie v napadnutej časti zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplata úroku 11,50 % ročne zo sumy 1.974,68 eura od 25.9.2015 do zaplata s odôvodnením, že žalobca nemôže odôvodnene požadovať úrok po zosplatnení úverovej istiny.

12. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. O nesprávne právne posúdenie vecí ide aj vtedy, ak skutkové zistenia úplne alebo v podstatnej časti chýbajú alebo sú vnútorne rozporné (či už v relevantnej časti vo vzťahu medzi jednotlivými čiastkovými skutkovými zisteniami alebo vo vzťahu medzi niektorými pre rozhodnutie zásadne významným skutkovým zistením a záverom o skutkovom stave veci), prípadne vnútorná rozpornosť či absencia skutkového záveru, znemožňuje posúdiť správnosť prijatého právne kvalifikačného záveru takto zisteného "skutku".

13. Súd prvej inštancie v bode 9 napadnutého rozsudku uvádza, že z písomnosti žalobcu zo dňa 24.9.2015 - Výzva na predčasné splatenie úveru zistil, že žalobca vyzval žalovaného z dôvodu nedodržania dohodnutých zmluvných podmienok na predčasné splatenie úveru; v rozpore s týmto skutkovým zistením zároveň konštatuje, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobca odstúpil od zmluvy a vyhlásil predčasnú splatnosť úveru ku dňu 24.9.2015, čo vyplýva z bodu 24 napadnutého rozsudku. Uvedený záver nepochybne pôsobí vnútorne rozporne a zmätočne, pričom ani z použitej citácie právnych predpisov nie je zrejmé, podľa ktorého zákonného ustanovenia súd prvej inštancie právny úkon žalobcu - výzvu na predčasné splatenie úveru - právne posúdil, t.j. či tento právny úkon podradil pod ustanovenie § 506 Obchodného zákonníka (odstúpenie od zmluvy v dôsledku omeškania dlžníka s platením splátok) alebo pod § 565 Občianskeho zákonníka (zosplatnenie úveru v dôsledku omeškania dlžníka s platením splátok).

13.1. Nakoľko z obsahu výzvy na predčasné splatenie úveru zo dňa 24.9.2015 nevyplýva, že žalobca od zmluvy odstúpil, súd prvej inštancie mal na takto zistený skutkový stav aplikovať § 565 Občianskeho zákonníka, čo však neurobil a nevenoval žiadnu pozornosť ani tomu, či došlo k právne relevantnému zosplatneniu úveru, t.j. či na strane žalobcu boli splnené zákonom predpokladané podmienky na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru v zmysle 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a či v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka žalobca mal právo žiadať o zaplata celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, teda či možnosť zosplatnenia úveru bola medzi stranami dohodnutá. Už len z toho dôvodu sú právne závery súdu prvej inštancie založené na úvahe, že žalobcovi nepatrí úrok po zosplatnení úveru minimálne predčasné.

14. Súd prvej inštancie zamietnutie nároku na úrok po zosplatnení ďalej založil na úvahe, že dohoda, ktorá sleduje priznanie úroku popri úroku z omeškania predstavuje odklon od dispozitívnej právnej normy, je v neprospech spotrebiteľa a v rozpore s kogentným zákonným pravidlom vyplývajúcim z § 3a nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z.; spôsobuje značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa a predstavuje

značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru, čo vyplýva z bodu 28 napadnutého rozsudku. Súčasne v bode 29 súd prvej inštancie konštatuje, že v zmysle § 503 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka zmluvné úroky sú vždy splatné spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky, t.j. spolu s istinou, na čom nič nemení ani dohoda účastníkov.

15. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie tiež vôbec nevyplýva, aká konkrétna dohoda bola medzi stranami uzavretá, resp. z akého zmluvného základu vyplýva osobitná dohoda o nároku žalobcu na úrok aj po zosplatnení úveru, ktorú súd prvej inštancie následne podrobil súdnemu prieskumu. Pokiaľ preto súd prvej inštancie práve s poukazom na rozpor takejto "dohody" s pravidlom vyplývajúcim z ustanovenia § 3 ods. 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. a z ustanovenia § 503 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka žalobcovi odoprel nárok na úrok po zosplatnení úveru, sú jeho právne závery nepreskúmateľné, nakoľko pre posúdenie ich správnosti chýba skutkový základ.

16. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia zároveň nevyplýva žiaden logický ani vecný súvis medzi zamietnutím nároku žalobcu na zaplatenie úroku po zosplatnení a § 3a ods. 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. Odvolací súd poznamenáva, že cit. ustanovenie síce zakotvuje zákaz prevýšenia následných sankcií nad výšku úroku z omeškania, ak výška sankcií podľa odseku 1 dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, zároveň ale v zmysle legálnej definície (§ 3 ods. 2 cit. nariadenia) sa za sankcie podľa odseku 1 považujú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškание spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov. Z obsahu § 3 ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. tak nielenže vyplýva, že zmluvný úrok nie je možné považovať za sankciu v zmysle § 3 ods. 3 cit. nariadenia, ale treba zdôrazniť, že zmluvne dojednané úroky vždy predstavovali a predstavujú odmenu za požičanie peňazí, zatiaľ čo sankciou za porušenie povinnosti, t.j. za nezaplatenie dlhu riadne a včas sú úroky z omeškania. Povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku v zmluve, avšak povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva bez ďalšieho zo zákona ako dôsledok omeškania so splnením dlhu. Z uvedených dôvodov nemožno za právne opodstatnené považovať ani tvrdenie súdu prvej inštancie, že povinnosť platiť úrok po zosplatnení predstavuje značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu (majúc na mysli zrejme § 3 ods. 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.), ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru.

17. Pokiaľ súd prvej inštancie s poukazom na § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka vyvodil, že dohoda, ktorá by upravovala inú dobu splatnosti úrokov je pre obchádzanie zákona absolútne neplatná, odvolací súd považuje za potrebné v tejto súvislosti zdôrazniť, že citované zákonné ustanovenie nemá kogentný charakter (§ 263 ods. 1 Obchodného zákonníka) z čoho vyplýva, že súd nemôže dohodu odlišnú od tohto zákonného znenia sankcionovať jej absolútnou neplatnosťou z dôvodu obchádzania zákona; z povahy veci je totiž vylúčené obchádzanie zákona tam, kde samotný zákon umožňuje, aby sa strany od jeho znenia odchýlili; znenie zákona má v takom prípade iba subsidiárnu povahu a jeho aplikácia prichádza do úvahy práve a len tam, kde niet inej dohody.

18. Pochybenie súdu spočívajúce v nesplnení požiadaviek kladených na proces dokazovania a na premietnutie jeho vykonania do odôvodnenia súdneho rozhodnutia môže predstavovať zásadné porušenie základného práva na spravodlivý proces tak, ako ho deklaruje článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nevyhnutnosť dôsledne dbať na dodržiavanie kvalitatívnych požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia tak, ako sú vymedzené v § 220 ods. 2 C.s.p. a formulované rozhodovacou činnosťou súdov vychádza z konceptu právneho štátu, v ktorom dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je základnou podmienkou legitimity každého rozhodnutia súdu.

19. Sumarizujúc vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedá požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré by bolo vnútorné konzistentné a dalo jasné a zrozumiteľné odpovede na relevantné právne a skutkovo súvisiace otázky vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku na zaplatenie úroku po zosplatnení úveru; súd prvej inštancie tým znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nakoľko uvedené nedostatky nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a písm. c) C.s.p. zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V ňom bude súd prvej

inštancie povinný riadiť sa vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je v zmysle § 391 ods. 2 C.s.p. viazaný. Vec opätovne prejedná, vykoná riadne dokazovanie v rozsahu potrebnom na posúdenie dôvodnosti žaloby a to aj z pohľadu splnenia podmienok vyplývajúcich z § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a § 565 Občianskeho zákonníka, vykonané dôkazy vyhodnotí v zmysle § 191 ods. 1 C.s.p. a na ich základe ustáli skutkový stav potrebný pre svoje rozhodnutie. Následne svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 C.s.p. tak, aby bolo v plnej miere naplnené právo strán sporu na spravodlivé súdne konanie.

20. Pre účely ďalšieho postupu, odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvej inštancie uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 113/2018, zo dňa 30.7.2019, v ktorom najvyšší súd vyslovil právny názor, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje a podľa ktorého bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia; cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, z čoho vyplýva záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru a tiež záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.

21. Odvolací súd poukazuje aj na podstatu zmluvy o úvere, ktorou sa veriteľ zaväzuje na požiadanie dlžníka poskytnúť v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky; od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona (§ 497, § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka). Úrok je súčasťou peňažného záväzku dlžníka a niet pochyb o tom, že má povahu opakujúceho sa plnenia, ktoré možno veriteľovi priznať súdnym rozhodnutím i keď sa stane splatným až v budúcnosti. V prípade, ak dlžníkovi namiesto splátok vznikne povinnosť zaplatiť celý dlh naraz v dôsledku zosplatnenia úveru, úverová zmluva nezaniká, mení sa iba záväzok dlžníka vrátiť poskytnutý úver naraz (namiesto splátok); nemení sa však jeho záväzok platiť úrok z požičaných peňazí; po zosplatnení úveru tak z nezaplatenej istiny naďalej beží zmluvný úrok - ako odmena za poskytnuté peňažné prostriedky, ktoré dlžník nevrátil - až do ich vrátenia. Uvedené možno vyvodiť aj zo znenia § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka, na ktorý poukázal aj súd prvej inštancie a podľa ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky; v čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. Ak teda záväzok dlžníka (hoc aj splatný) vrátiť použité peňažné prostriedky naďalej trvá, pretože nedošlo k jeho zániku splnením, trvá aj povinnosť dlžníka platiť úroky a to až do vrátenia týchto požičaných peňažných prostriedkov; úroky sa tak stávajú splatnými až dňom vrátenia použitých peňažných prostriedkov a v prípade omeškania dlžníka popri úroku beží zároveň tiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku). Iný režim sa uplatní iba v prípade, ak existuje dohoda, ktorá upravuje splatnosť úrokov odlišne od znenia § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z gramatického a logického výkladu § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka potom vyplýva, že slovné spojenie "záväzok vrátiť použité peňažné prostriedky" nie je možné stotožňovať s okamihom "splatnosti istiny", čo rešpektuje nielen podstatu samotnej úverovej zmluvy ale i zásadu, podľa ktorej nikto nemôže mať prospech z protiprávneho konania, ani spotrebiteľ; ani spotrebiteľ sa preto nemôže zbaviť svojej povinnosti platiť úrok z peňazí, ktoré veriteľovi nevrátil a v dôsledku porušenia zmluvných povinností sa tak dostať do výhodnejšieho postavenia ako ten, kto si svoje povinnosti plní riadne a včas.

22. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C.s.p.).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).